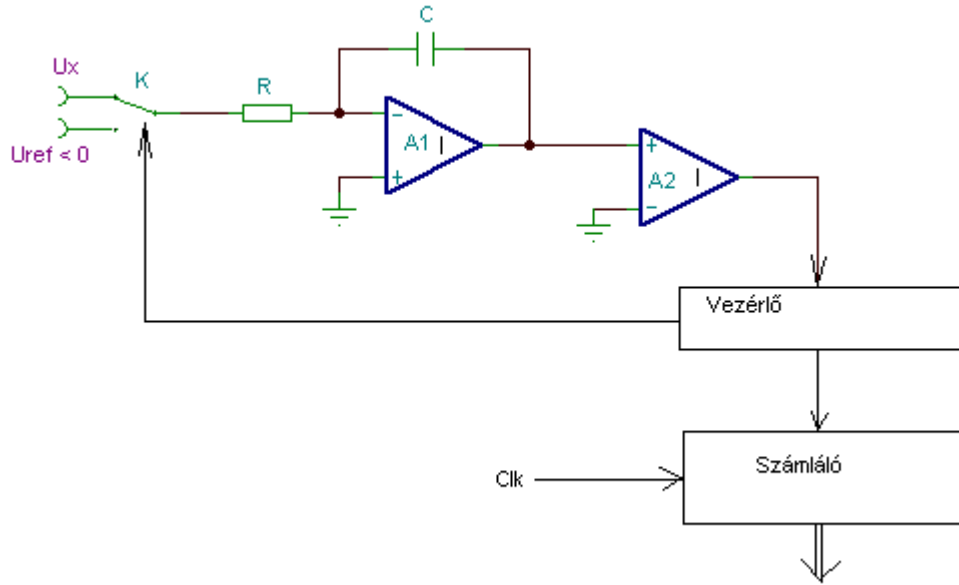

AD/DA átalakítók – 8. fejezet

/Elmélet & Képletgyűjtemény/

1. Kettős meredekségű, Dual-slope AD átalakító

- Felépítése

- Működése

$$-\frac{1}{R \cdot C} \cdot \int_0^{T_I} U_x \cdot dt = -\frac{1}{R \cdot C} \cdot \int_0^{T_x} U_{ref} \cdot dt \Rightarrow U_x = U_{ref} \cdot \frac{T_x}{T_I}$$

- Átviteli függvénye

$$H(f) = \frac{\sin(\pi \cdot f \cdot T_I)}{\pi \cdot f \cdot T_I}$$

- Zavar jel elnyomása

Azokat a periodikus zavarokat, amelyek periódusidejének egész számú többszöröse az integrálási idő, kiszűri:

$$T_I = k \cdot T_z; \quad k \in \mathbb{Z}^+$$

Példák

8.8. feladat

Egy dual-slope AD átalakító a [0,1]V intervallumban alakít át feszültséget. A referenciafeszültség abszolút értéke 1V.

- Milyen pontosnak kell lennie (mekkora relatív hibája lehet) a referenciafeszültségnek, ha azt akarjuk, hogy az átalakító 20 bites legyen? Az időmérés hibáját elhanyagoljuk.
- Mekkora integrálási időt válasszunk, hogy az átalakító az 50 és 60Hz-es zavarjeleket is elnyomja?
- Mekkora hiba engedhető meg az időmérés során, ha az integrálási idő hibáját elhanyagolhatjuk?

Megoldás:

a) Referenciafeszültség pontossága

$$\frac{\Delta U}{U} = \frac{\Delta U_r}{U_r} + \frac{\Delta T_x}{T_x} + \frac{\Delta T_l}{T_l}; \quad \frac{\Delta T}{T} = \frac{\Delta T_x}{T_x} + \frac{\Delta T_l}{T_l} = 0$$

$$\Delta U = LSB = \frac{FS}{2^b}$$

U_r szükséges pontossága esetén $U = FS$, ami alapján:

$$\frac{\Delta U_r}{U_r} < \frac{\Delta U}{U} = \frac{1}{2^b} \cong 9.537 \cdot 10^{-7}$$

b) Integrálási idő kiválasztása

$$T_l = k_1 \cdot \frac{1}{50\text{Hz}} = k_1 \cdot 20\text{ms}; \quad T_l = k_2 \cdot \frac{1}{60\text{Hz}} = k_2 \cdot 16\frac{2}{3}\text{ms}$$

A legkisebb közös többszörös $k_1 = 5$; $k_2 = 6$ választással 100ms, így $T_l = 100\text{ms}$.

c) Időmérés megengedhető hibája

Az időmérés hibája a referencia feszültség pontosságának megfelelő megfontolásokkal:

$$\frac{\Delta T_x}{U_x} < \frac{\Delta U}{U} = \frac{1}{2^b} \cong 9.537 \cdot 10^{-7}$$

8.16. feladat

Egy elektronikus műszer dual-slope AD átalakítót tartalmaz. A hálózati zavarok kiszűrése céljából az integrálási idő 20ms. Egy alkalmazásban azonban a mérendő jelre 60, 400, illetve 810Hz-es szinuszos zavarjel szuperponálódik. Feltéve, hogy a zavarjelek amplitúdója megegyezik, állítsuk sorrendbe a zavarjeleket az általuk okozott worst case mérési hiba alapján.

Megoldás:

A mérési hiba a dual-slope átalakító átviteli függvényének abszolút értékéből állapítható meg:

$$|H(f)| = \left| \frac{\sin(\pi \cdot f \cdot T_l)}{\pi \cdot f \cdot T_l} \right|$$

A 3 frekvencia esetében ez az érték:

$$|H(60\text{Hz})| = 0.1559; \quad |H(400\text{Hz})| = 0; \quad |H(810\text{Hz})| = 0.01155;$$

Azaz a legnagyobb hibát a 60Hz-es zavarjel okozza, a 810Hz-es jel kisebb hibát okoz, és a 400Hz-es jel nem okoz mérési hibát.

8.18. feladat

Egy digitális DC voltmérőben $b=16$ bites dual-slope AD átalakító üzemel. Az átalakító a feszültséget a $\pm 2V$ tartományban alakítja át. Az átalakító erősítéshibája $h_g = 0.02\%$, az integrális nemlinearitás $INL=1.2$, az ofszetfeszültség $U_o = 0.1mV$.

- A bitszám alapján adjuk meg, hány decimális számjegyet (digitet) lehet a műszer kijelzőjén megjeleníteni!
- A további adatok alapján adjuk meg a műszer mért értékre és végértékre vonatkoztatott relatív hibáját!

Megoldás:

a) Digitek száma

- kvantálási lépcső megadása:

$$q = \frac{FS}{2^b}$$

- az utolsó értékes digitre:

$$10^{-k} < q$$

- A fentiek alapján k értéke:

$$k = \lg \frac{2^b}{FS} = 4.2144 \Rightarrow k = 5$$

Ahol k

- k a tizedespont utáni digitek száma, így ehhez még hozzá kell adni a tizedespont előtt álló digitek számát, ami jelen esetben 1 digitet jelent. Azonban gyakorlatban mivel a feladat alapján ez a digit csak 0 vagy 1 értékű lehet, ezért szokták $\frac{1}{2}$ digitnek nevezni, tehát a műszer valójában:

$$D = k + 0.5 = 5.5 \text{digites}$$

b) Mért értékre és végértékre vonatkoztatott relatív hiba

- Mért értékre vonatkoztatott relatív hiba az átalakító erősítéshibája:

$$h_{o.v.} = h_g = 0.02\%$$

- Végértékre vonatkoztatott hiba az ofszetfeszültségből és az integrális nemlinearitásból adódik:

$$h_{o.v.} = \frac{1}{U_{\max}} \cdot [U_o + INL \cdot q] = \frac{1}{U_{\max}} \cdot \left[U_o + INL \cdot \frac{FS}{2^b} \right] = \frac{1}{2V} \cdot \left[10^{-4}V + 1.2 \cdot \frac{4V}{2^{16}} \right] = 8.66 \cdot 10^{-5}$$